

GLAS GORENJSKE

GLASILLO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETNO XII, ŠT. 86 — CENA 10 DIN

KRANJ, 2. NOVEMBRA 1959

Okrnjena razmerja

Politični aktiv občine Kranj je pred dnevi razpravljal o nekaterih škodljivih pojavih v gospodarskih organizacijah, ki so se pokazali v prvem polletju letos, ter opozorili na to politične aktive v kolektivih.

Gre predvsem za okrnjena razmerja med povečanjem produktivnosti dela in povečanjem osebnih dohodkov. Izplačevanje prejemkov delavcem v uslužbenecem je v prvem polletju znatno bitreje naraščalo kot pa delovna storilnost. Tako je bilo porisano osnovno razmerje med delom in prejemki, kar je v nasprotju z novim načinom nagrajevanja in brati v nasprotju s slehernim ekonomskim principom. V primerjavi z istim obdobjem lani je industrije v celoti povečala skladne osebnih dohodkov za 44,8 %, medtem ko proizvodnja ni dosegla tolikšnega porasta.

Hkrati so podatki iz prvega polletja letos pokazali zaskrbljujočo dviganje poslovnih stroškov v nekaterih gospodarskih organizacijah. Dasi ponekod to tolmačijo kot posledico pomoči za Vodovodno skupnost, za Gorenjski sejem, za telefonsko in električno omrežje itd., je vendar morski te stroški težko opravičiti. Prav tako hudo obremenjuje nekatere kolektive veliko število opravljenih nadur in podobno.

Ti nevratni pojavi v posameznih podjetjih so v tretjem četrtletju, ob koncu septembra, že dočakali odstranjeni. Razlika med izplačanimi prejemki delavcev in uslužbenecem in doseženo proizvodnjo se je ublažila. Znatno so povečali sklade. Kljub temu pa tega pojavu ne kaže zanemariti. Politične, zlasti pa sindikalne organizacije, naj bi po vseh podjetjih, skrbnejo kot doslej, zasedovale gibanje teh pokazateljev in skušajo načini vzroke za to ter sproti odpravljale nepravilnosti. O tem bo razpravljal prihodnje dni tudi občinski zbor proizvajalcev, ki namerava izdati gospodarskim organizacijam še posebna priporočila.

K. M.

IV. gorenjska MJB „Pavle Mede-Katarine“ šestkrat udarna

V sredo zvečer se je vrnila iz avtomobilске ceste IV. gorenjska MBD »Pavle Mede-Katarine«.

Brigada je bila šeskrat udarna, dvakrat specjalno pohvaljena in enkrat pohvaljena. Ob koncu je imela 25 udarnikov in 35 specjalno pohvaljenih brigadirjev. Na delovnici avtomobilске ceste je dosečala zavidične uspehe. V 12.955 efektivnih urah so brigadirji zdrobili 1500 kubičnih metrov kamna in napravili 13,5 km nasipa ob robnikih.

V brigadi je bilo prav tako razgibano družabno in politično življence. Brigadni aktiv Zveze komunistov je pripravil v 60 dneh 13 predavanj, razen tega pa so se brigadirji udeležili tudi obveznih predavanj na naseljih. Pripravili so tudi 35 raznih manjših kulturnih prireditev in se udeležili III. festivala na avtomobilski cesti. Tekmovali so v 235 tekmovanjih, in to v nogometu, roketu, športu, tenisu, streljanju in šahu.

ZBORI VOLIVCEV V SELŠKI DOLINI

V Selški dolini so zaključili z zbori volivcev v Selcah, Podlonku in Lajšah. Te dni pa bodo zbori volivcev v Češnjici in Zeleznikih.

Na zborih obravnavajo največ gospodarstvo občine Zelezniki za prvo polletje, nadalje govorijo o gospodarjenju krajevih odborov in o perspektivah komunalne dejavnosti.

Po občnih zborih SZDL Radovljica

Število članov naraslo za 10 odstotkov

Največ razprav o stanovanjskih skupnostih

Občinski odbor SZDL Radovljica je na zadnjem plenarnem sprejel sklep, da bodo občni zbori osnovnih organizacij SZDL od 22. do 30. oktobra in volitve v vodstva organizacij SZDL v nedeljo, 6. decembra 1959. Takoj so začeli s pripravami. Določili so program zborovanj za vse organizacije. Za prav tako teh zborov pa so imeli še priprave z aktivimi in odbori osnovnih organizacij SZDL. Predvsem so

ZBOR PROIZVAJALCEV OBČO KRAJ BO RAZPRAVLJAL O GOSPODARJENJU V PRVEM POLLETJU

V četrtek, 5. novembra bo zbor proizvajalcev Občinskega ljudskega odbora Kranj na 43. seji razpravljal o poslovanju gospodarskih organizacij v prvem polletju 1959 in o analizi o izvajjanju tarifnih pravilnikov v letosnjem prvem polletju. Razen tega pa bo zbor proizvajalcev sprejel še odlok o ustanovitvi fonda za vzdrževanje hiš v državljanski lastnini.

CETRTI MEDNARODNI SEJEM KNJIG V BEOGRADU

V petek, 30. oktobra dopoldne se je na beograjskem sejmišču začel četrti mednarodni sejem knjige, ki bo trajal do prihodnje srede. Na sejmu je 80 domačih razstavljev razstavljalo kakih 15.000 knjig. Iz 15 dežel Evrope in Amerike sodeluje 40 neposrednih razstavljev, ki zastopajo nad 600 založniških podjetij. Tuji založniki so zastopani približno z 20.000 knjigami, v glavnem znanstvenega, strokovnega in leposlovnega značaja.

K. M.

Tako je bila IV. gorenjska MDB na najboljših brigad na odseku Demir Kapija—Negotin v naselju narodnega heroja sekretarja SKOJ Janka Mišića.

-č

Pionirske zadruge - obetajoča oblika dela z mladino

V petek dopoldne je bila v tehnični vzgoji, letos pa ima na prostorih OLO Kranj seja predstavnikov Društva prijateljev mladine, Ljudske tehnike, Okrajne zadružne zveze, Okrajnega posvečena telesni vzgoji. Komiteja LMS in pedagoške službe za okraj Kranj. Na tem sestanku so ustanovili okrajni odbor za enoletno akcijo mladine v pionirjev zadružnikov. Letos je to že tretja akcija med Gorenjski vključili v akcijo kar šolsko mladino. Prva je bila leta največ kmetijskih in gozdarskih 1957 na področju spoznavanja strokovnjakov, staršev in vzgojalske, lani je bila namenjena jiteljev. Solam bo potrebno nujno.

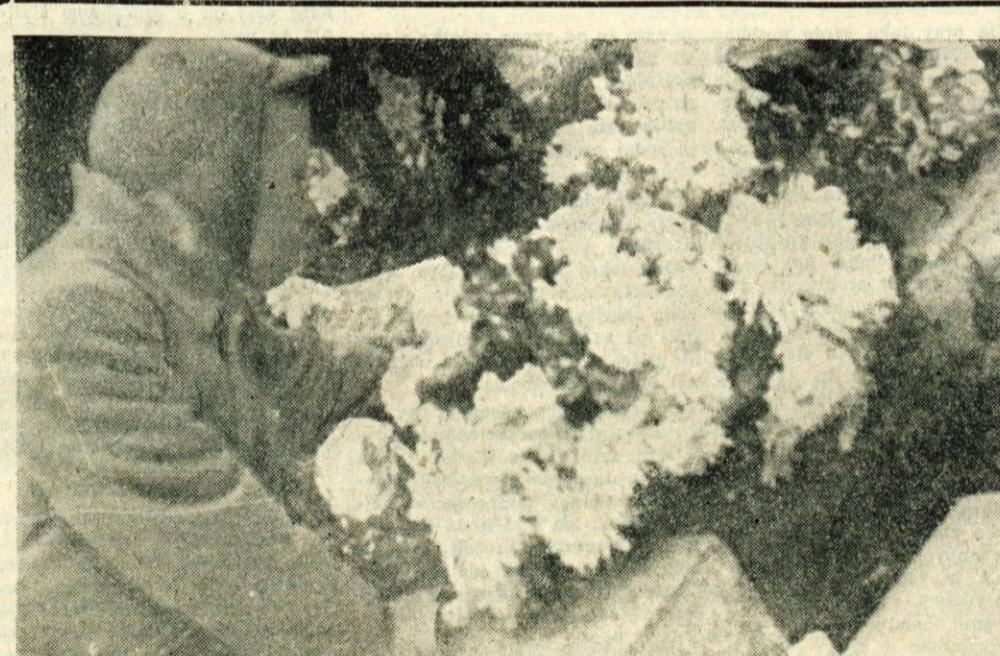
Na Gorenjskem je danes 96 pionirske odredov. Od tega ima samo 13 odredov pionirske zasebnosti po osemletkah, sedaj pa drugi. Ob koncu akcije menijo, da je bodo razširili tudi po srednjih da bo vsaj 30 odredov na Gorenjskem imelo pionirsko zadružnikov. V ta namen bodo po vsej go. Pri tem bo treba utrditi tudi pionirsko samoupravo.

Da je ta akcija potrebna tudi za mlade zadružnike, nam počaže analiza, ki jo je izdelal Okrajni komite LMS Kranj za 36 zadruž na Gorenjskem. Ugotovil je, da je v zadruge vključeno le 500 mladine.

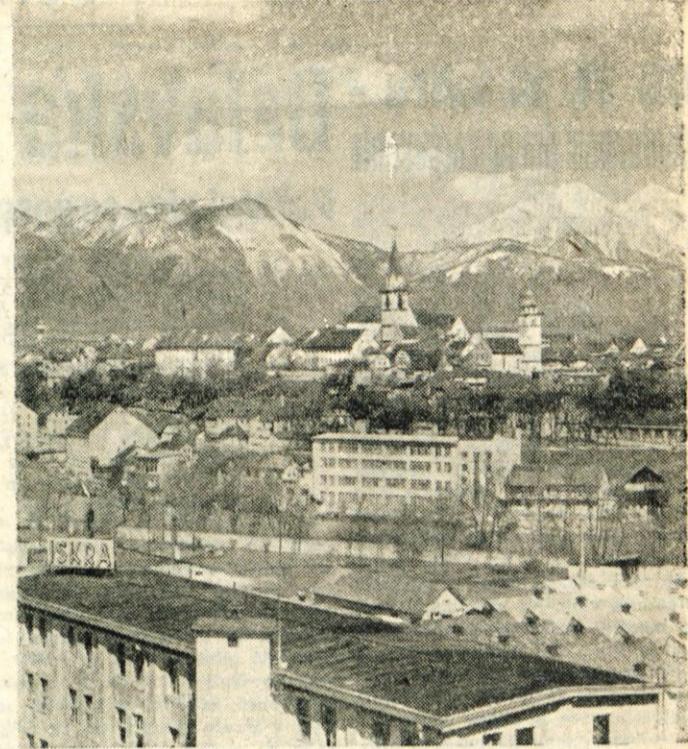
Akcijo v okraju bo vodil okrajni odbor. — Njegovi člani bodo vse leto obiskovali pionirske odrede in aktive mladih zadružnikov ter nadzorovali, kako poteka akcija. Po občinah bodo do delo opravljale občinske komisije.

Na sestanku so se predstavnikom omenjenih organizacij dogovorili, da bodo izdelali svoje programe in jih predložili okrajnemu odboru. Le-ta pa bo potem izdelal enotnegra za ves okraj. Akcija bo potekala v treh etapah. Prva etapa je od 1. oktobra 1959 do 1. januarja 1960. Druga etapa bo končana za Dan mladosti in tretja etapa do 1. oktobra 1960. Ob vsaki končani etapi bodo odredi in aktivi mladih zadružnikov poslali poročila okrajnemu odboru o poteku akcije. Čas prijave za vključitev v to akcijo pa je do 1. decembra letos. Po končani akciji bodo po vseh občinah organizirali tudi razstave, na katerih bo prikazan uspeh te enoletne akcije pionirjev in mladih zadružnikov. Podrobno o programu za kranjski okraj bomo še poročali.

M. Z.

VČERAJ, 1. NOVEMBRA — NA VSEH MRTVIH DAN — SMO SE SPOMNILI VSEH POKOJNIH SORODNIKOV, PRIJATELJEV IN ZNANCEV. ŠE POSEBNO PA SMO SE SPOMNILI VSEH TISTIH, KI SO DAROVALI SVOJA ŽIVLJENJA V BORBI ZA SVOBODO. V VSEH KRAJIH SO BILE VEČJE ALI MANJŠE ŽALNE KOMEMORACIJE, V DRAGI IN BEGUNJAH PA SE JE ZBRALO NAD 3000 LJUDI NA ŽALNI SVEČANOSTI OB GROBOVIH TALCEV

Prvi sneg je pobell vrhove...

S seje ObLO Kranj

Za smotrnejše gospodarstvo s stanovanji

Odlok o odstotku stanarine in najemnine, ki je dohodek stanovanjske skupnosti in odlok o ustanovitvi fonda za vzdrževanje hiš v državljanski lastnini

Na 37. seji Občinskega zabora na 42. seji Zbora izvajalcev Občinskega ljudskega odbora Kranj, ki sta bili v četrtek, 29. oktobra, so razpravljali in sklepali med drugim tudi o štirih odlokih s stanovanjskega področja, in sicer o odloku o podstanovanjskih razmerjih, odlok o odstotku stanarine oziroma najemnine, ki je dohodek stanovanjskih skupnosti, odlok formiranju fonda za vzdrževanje stanovanjskih hiš v državljanski lastnini in o odloku o posebnih obveznostih nosilcev stanovanjskih pravic za nesmotorno izkoriscenje stanovanjskega prostora. Sprejeta sta bila samo odloka o odstotku stanarine oziroma najemnine, ki je dohodek stanovanjske skupnosti in o formirjanju fonda za vzdrževanje stanovanjskih hiš v državljanski lastnini, in sicer z nekaterimi pribombami komisije za predpise, medtem ko ostala dva odloka odborniki niso sprejeli, ker so soglašali z nekaterimi važnimi pribombami komisije za predpise in ker so tudi sami imeli nekatere pomislike, predvsem o tem, da sta osnutka odlokov pomankljivo sestavljena.

Na področju mesta Kranja je jemnine, ki jo bodo hišni sveti predvideno, da bo ustanovljenih 10 odvajali na poseben račun skupno-

stanovanjskih skupnosti. Da bi sti. Z odlokom ljudske skupščine LRS je določeno, da občinski ljudski odbor lahko določi s svojim odlokom odstotek stanarine kot dohodek stanovanjskih skupnosti, ta pa ne sme biti višji od 3 % stanarine za stanovanja in 5 % od najemnin od poslovnih prostorov, nadalje iz dotacij ObLO in gospodarskih organizacij itd. Vendar bo stalni dohodek stanovanjskih skupnosti le del na-

odstotek stanarin in najemnin, ki se določi kot dohodek stanovanjskih skupnosti, ne prinaša stanovanjskim skupnostim v kranjski občini zadostnih dohodkov za pokritje vseh izdatkov, sta oba zobra sprejeli odlok, v katerem se kot dohodek stanovanjskih skupnosti v kranjski občini določi 3 % od stanarine za stanovanja, pobra-

nih na področju skupnosti, in 5 % od najemnin, pobrah na istem področju za poslovne prostore. Odlok stopi v veljavo s 1. novembrom 1959.

Drugi odlok, ki pa ga je sprejel občinski zbor, zbor proizvajalcev pa ga bo na seji dne 5. novembra, govori o ustanovitvi fonda za vzdrževanje hiš v državljanski lastnini.

Po zakonu o stanovanjskih razmerjih so lastniki hiš v državljanški lastnini dolžni vzdrževati hiše v uporabnem stanju iz stanarine, ki jo plačujejo nosilci stanovanjske pravice. Prav tako so dolžni vzdrževati tudi stanovanja v teh hišah, kolikor to ne gre v breme uživanje stanovanja. Praksa stanovanjskih organov pa kaže, da lastniki hiš teh ne vzdržujejo in (Nadaljevanje na 2. strani)

ZA RAZVOJ KMETIJSTVA 717 MILIJONOV

Spričo uspehov v kmetijstvu in pomembnosti te gospodarske panoge si tudi v kranjskem okraju prizadevajo dvigniti kmetijsko proizvodnjo na višjo raven. In to na več načinov. Eden od teh je vlaganje v nove zmogljivosti, oziroma krepitev obstoječih. Zlasti se na to pripravljajo kmetijska posestva in nekatere zadruge, ki so že pripravile investiške programe v skupni vrednosti nekaj nad 717 milijonov dinarjev. Od tega bodo nekatere posestva že letos uporabila skoraj 200 milijonov za gradnjo hlevov. Trenutno gradijo namreč devet hlevov za 900 glav govedi. Prihodnje leto pa jih bodo začeli graditi še za 1600 glav. Razen tega bodo namenili nekaj nad 91 milijonov dinarjev za agrometeorološke delo, 61 milijonov za mehanizacijo in 60 milijonov za gradnjo stanovanj.

OBVEŠČEVALEC

MALI OGHLASI

Poceni prodam parcele 1800 kvadratnih metrov med Lescami in Radovljico ob železniški progi. — Poizve se v Lescah št. 91 4856.

Kupim rabljen divan. Ponudbe oddati Režek, Tomšičeva 13, Kranj 4864.

Enosobno stanovanje v Kranju kubimi. Ponudbe z navedbo cene pošlite v oglašni oddelek pod »Vseljivo« 4865.

Za stanovanje ali večjo sobo v Kranju ali okolici nudim 20.000 din. nagrade. Ponudbe pošlite v oglašni oddelek pod »Oktober« 4866.

Izbubila sem denarnico z dokumenti. Poštenega najditelja naprošam, naj vrne vsaj dokumente v tovarno »Spik«, Kranj 4889.

Prodam stavbni tesan les, suh, razne dimenzijs. Naslov v oglašnem oddelku 4890.

Prodam skobelno vreteno (Messer) 600 mm, peč na žagaču, v teži 38 kilogramov bodeče. Poizve se Vešter 28, Škofja Loka 4891.

Ugodno prodam enostanovanjsko hišico v okolici Tržiča. H. Golmajer, Modno krojaštvo, Trg Svobode 30 — dvorišče, Tržič 4892.

Kupim motorno kolo do 125 kubinskih centimetrov. Naslov v hiški film »SERENADA V MEGLASMENOM oddelku 4893.

Zamenjam kravo — 14 dni po teletu — za drugo, ki bo marca film »LJUBEZEN JE NA KOC« ob 5.05., 6., 7., 10., 13., 15., 17., 20. in 22., 23. in 24. ur. ter radijski televila. Angela Mežnarc, Selo KI, 4894 ur. v sredo pa ob 17. in 20. ur. dnevnik ob 19.30 ur. Ob nedelji.

Sobo dam za nagrado tistem, ki mi posodi 120.000 din. Rabim takoj, vrnem z 10-odstotnimi obrestmi. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglašnem odd. 4895.

Po službi bi šla pomagati v gospodinjstvu. Ostalo po dogovoru. Cilka Hubat, Delavska cesta 56, Kranj 4896.

Ugodno prodamo osebni avtomobil znamke »MERCEDES 170« v odličnem stanju. Ogled in podrobne informacije dobite pri prostovoljnem gasilskem društvu Kranj 4897.

Našel sem dva zavoja lepenke. Zg. Duplje 51.

Poceni prodam skoraj nove meresnovno kuhinjo. Naslov v oglašnem oddelku 4900.

Elektromotor enofazni od pol tri četrt konjske moći kuhinj. Ceno sporociti Ivanu Mraku. Loko nad Škofjo Loko 4898.

Zamenjam dve kuhinji in dve sobi v Drulovki št. 35 za podobno — 3 osebe, v bližini Kranja 4899.

Sobo in kuhinjo v Kranju ali Škofji Liki nujno isčeta zakonca. Ponudbe oddati v oglašni oddelku pod »Najemnina« 4900.

Dne 31. oktobra sem na visečem mostu izgubil del Simpleks prestave. Najditelja prosim, naj vrne v oglašni oddelku 4901.

RAZPIS

Komisija za imenovanje in razrešitev direktorjev pri občinskem ljudskem odboru Železniki razpisuje delovno mesto

POSLOVODJE ZIDARSKE OBRTNE DELAVNICE

v sklopu obrtnega podjetja »Skupnost v Železnikih«.

Pogoji za razpisano mesto je zidarski mojster.

Pravilno kolkovane prošnje z opisom dosedjanja službovanja in kratkim življjenjepisom naj kandidati pošljajo do 10. novembra 1959 Komisiji za imenovanje in razrešitev direktorjev pri ObLO Železniki.

KINO

»RADIO«, Jesenice: 3. novembra franc. nemški barv. film »POT V RAJ«; 4. do 6. novembra angloški film »TOMMY STELE POJE«.

»PLAVZ«, Jesenice: 3. novembra amer. barv. cinem. film »POLEDNJI LOV«; 5. in 6. novembra bra franc. nemški barv. film »POT V RAJ«.

Zirovnica: 4. novembra amer. barv. cinem. film »POLEDNJI LOV«.

Dovje-Moistrana: 5. novembra amer. barvni cinemascop film »POLEDNJI LOV«.

Koroška Bela: 3. novembra meški film »SERENADA V MEGLASMENOM oddelku 4893.

Zamenjam kravo — 14 dni po teletu — za drugo, ki bo marca film »LJUBEZEN JE NA KOC« ob 5.05., 6., 7., 10., 13., 15., 17., 20. in 22., 23. in 24. ur. ter radijski televila. Angela Mežnarc, Selo KI, 4894 ur. v sredo pa ob 17. in 20. ur. dnevnik ob 19.30 ur. Ob nedelji.

Radovljica: 3. novembra ob 17.30 in 23. in 24. ur. ter radijski dnevnik ob 19.30 ur.

Bled: 2. do 5. novembra franc. Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05., 6., 7., 10., 13., 15., 17., 20. in 22., 23. in 24. ur. ter radijski televila. Angela Mežnarc, Selo KI, predstava vsak dan ob 20. 22., 23. in 24. ur. ter radijski dnevnik ob 19.30 ur. Ob nedelji.

Varieteja: 5. in 6. novembra ob 20. ur. amer. barv. cinem. film »SAJONARA«. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnic zvišane za 20 din.

Duplica pri Kamniku: 4. in 5. novembra ob 19. ur. ital. barv. vistavision film »PONOS IN STRAST«.

Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRAJN

Torek, 3. novembra ob 16. ur. B. Nušić: »ZALUJOČI OSTALI— Izven.

TRŽNI PREGLED

V KRAJNU

Korenček 30, čebula 40, krompir 15–16, zelje sladko 10–12, zelje kislo 40–50, hrvojt 20, solata 50–60, pesa 30, paprika 70, paradižnik 40–60, repa sladka 6–8, repa kisla 30, redkev 20–30, jabolka 40–55, hruške 60–70, fižol v stročju 80, gobe 250, med 360, sir-skuta 90–120, svinovo maslo 500–560, grozdje 40–50.

Uprrava Tiskanice, tovarne tiskanega blaga v Kranju in Sindikalna podružnica Tiskanina Kranj sporočata žalostno vest, da je nenadoma umrl METELKO MARTIN,

mazač strojev v predilnici.

Vestnega delavca in dobrega delovnega tovariša bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Uprrava in Sind. podruž. »Tiskanina« — Kranj

IZPOLDI PREGLED

Korenček 30, čebula 40, krompir 15–16, zelje sladko 10–12, zelje kislo 40–50, hrvojt 20, solata 50–60, pesa 30, paprika 70, paradižnik 40–60, repa sladka 6–8, repa kisla 30, redkev 20–30, jabolka 40–55, hruške 60–70, fižol v stročju 80, gobe 250, med 360, sir-skuta 90–120, svinovo maslo 500–560, grozdje 40–50.

Rekonstrukcija Tobačne tovarne v Ljubljani je v teku. Samo za izdelavo cigaret so uvozili že 6 novih strojev, v kratek tem po bodo montirali še 10 nadaljnjih.

Reševanje tega osnovnega vprašanja so že vidni. Na trg se te dni dali nove izdelke, ki so poleg odlične tobačne mešanice tudi sodobno opremljeni. Tako so kadilci v virginsko-orientalski cigareti Blenti našli že dolgo iskanu cigareteto. Analiza Duhanškega instituta v Zagrebu z dne 9. 10. 1959 je ugotovila v Super Dravi le 1,44% nikotina, kar je omogočil novi tehnički postopek.

V tovarni upajo, da bodo kadilci te novosti sprejeli z zadovoljstvom.

OBVEŠČEVALEC

OBRAZI IN POJAVI

Iz našega dnevnika

To se dogaja v nekem podjetju na Gorenjskem, lahko tudi v kranjskih podjetjih Iskra, Planika ali Tiskanina.

Dobro jutro! Pozdravljanje kot vsak dan. Nato pa stiska v oddelku, da nikoli tega. Preivajo se med garderobnimi omaricami, se slacijo in preoblačijo v delovne oblike. Gneča narača. Zmeraj, kadar vstopi Tone v delavnico, je tretji, kajti prije je Francelj, drugi je Jernej, vsi ostali pa sledi Tonetu. V tem vrstnem redu prihajajo redno vsak dan, razen pondeljka. Ta dan je za fante dovolj nesrečen, da ga je treba omeniti.

Matijsa vsako jutro razlagajo, da vstane včasih šele 15 minut pred šesto, temu sledi nadzvočna brzina pri opravljanju jutranjih opravil, nazadnje pa tek čez dva in stran proti tovarni. Vsekakor krišten trening za aktivnega športnika.

Nekako 10 minut čez šesto so že vsi na delovnih mestih, pripravljeni na dobro in slabu. Nato pa:

»Dve žemljii; sendvič s šunko, 1 kislo vodo v 5 dkg kumaric; 1 sendvič s salamo; 1 kislo vodo« (beri: pivo!); 2 kruha in čaje. Vse te blagodati beleži kuřiček v svojo beležnico.

Tako so provo delovno fazo uskladanega »Šihta« opravili. Potlej zgrabijo za delo.

Vse bi še bilo, če ne bi bilo tista preklicanega telefona. Komaj je četrtek čez šest, že zvoni. Največkrat planejo vsi, kot en mož. Vname se borba, kdo bo prvi dvignil slušalko in prav »sljudno« vprašal: »Želite prosim?«

Kar odkriti bodimo, te srče je največkrat deležen Lojze. »Je Tine tam?« se sliši omamer glasek. Sedaj se takoj pojavi problem številka 2, in sicer: Kje je Tine? Na vso srečo največkrat ni daleč in zadeva je rešena. Komaj ta možkar, ki je v tem oddelku za »glavnega«, odloži slušalko, že sledijo naročila.

Francelj, pošči kar neki v produkciji in obenem naroči Roglj, naj še enkrat pregleda risbe, če so v redu, potlej pa pripelji iz prevzemnega oddelka pisalno mizo do dvigala. Pošči še 3 ljudi, da ti jo pomagajo spraviti semkaj.«

To so napotki, ki si jih je treba najprej zapomniti in nato uresničiti. Vse to se vedno zgodi in »glavni« je zadovoljen, ker ima tako »fejs« fante.

Temu sledi nekaj resnega dela in že pride ura, ki jo, posebno ob sobotah, komaj čakajo.

Pa še nekaj moramo povedati, da je v tem oddelku zastopan tudi nejni spol. No, s tem so tudi težave!

Peča - najstarejše slovensko žensko pokrivalo

Zapiski ob razstavi »Peča na Slovenskem« v Mestnem muzeju v Kranju

Ze od 17. oktobra dalje je v spodnjih prostorih Mestnega muzeja v Kranju odprta zanimiva razstava »Peča na Slovenskem«, ki jo je pripravil Etnografski muzej v Ljubljani. Razstava prikazuje načine zavezovanj teh beloveznih ženskih pokrival, ki so se izobilovala od 15. stoletja dalje, tipe peč po posameznih slovenskih pokrajinih glede na ornamentni vezeninski stil in temeljno vezenja, ponazorujejo pa jo tudi slike in pisana pojasnila.

Peča je najpreprostejše in najstarejše pokrivalo, za katerega dognemo, da so ga Slovenke prinesle s seboj iz pradomovine. Z okrasnega vidika so belovezne peče sestavni del slovenske ljudske ženske noše. Oblike in načini pokrivanja so se sčasoma v nekaterih krajeh manj, v drugih bolj spremenili, kakršen je bil pač vpliv splošne noše takega belega pokrivala.

Najstarejše peče, o katerih imamo podatke, so bile podolgovate oblike, narejene pa so bile iz domačega platna. Podolgovato obliko je ohranila peča vse do 18. stoletja, najdemo precej gradiva pri Valvasorju. Opisuje kar tri načine, ki so bili tedaj v uporabi.

Najstarejše peče, o katerih imamo podatke, so bile podolgovate oblike, narejene pa so bile iz domačega platna. Podolgovato obliko je ohranila peča vse do 18. stoletja, najdemo precej gradiva pri Valvasorju. Opisuje kar tri načine, ki so bili tedaj v uporabi.

Tako so provo delovno fazo uskladanega »Šihta« opravili. Potlej zgrabijo za delo.

Vse bi še bilo, če ne bi bilo tista preklicanega telefona. Komaj je četrtek čez šest, že zvoni. Največkrat planejo vsi, kot en mož. Vname se borba, kdo bo prvi dvignil slušalko in prav »sljudno« vprašal: »Želite prosim?«

Kar odkriti bodimo, te srče je največkrat deležen Lojze. »Je Tine tam?« se sliši omamer glasek. Sedaj se takoj pojavi problem številka 2, in sicer: Kje je Tine? Na vso srečo največkrat ni daleč in zadeva je rešena. Komaj ta možkar, ki je v tem oddelku za »glavnega«, odloži slušalko, že sledijo naročila.

Francelj, pošči kar neki v produkciji in obenem naroči Roglj, naj še enkrat pregleda risbe, če so v redu, potlej pa pripelji iz prevzemnega oddelka pisalno mizo do dvigala. Pošči še 3 ljudi, da ti jo pomagajo spraviti semkaj.«

To so napotki, ki si jih je treba najprej zapomniti in nato uresničiti. Vse to se vedno zgodi in »glavni« je zadovoljen, ker ima tako »fejs« fante.

Temu sledi nekaj resnega dela in že pride ura, ki jo, posebno ob sobotah, komaj čakajo.

Pa še nekaj moramo povedati, da je v tem oddelku zastopan tudi nejni spol. No, s tem so tudi težave!

Število divjadi in zveri pri nas

Po podatkih iz prejšnjega leta je bilo lani v Jugoslaviji okrog 2500 medvedov, od teh gotovo polovica v gozdovih Bosne in Hercegovine. Divjih koz je bilo okrog 19.000, jelenov 16.000, srin 199.000. Fazanov je bilo 276.000, jerebic pa kar 845.000.

Peča »Petelinček« — tako so jo v 19. stoletju zavezovali na Gorenjskem in tudi druge

času. Velik, navzgor stoeč petelinček je nastal kasneje. Naredijo ga tako, da ogle naškrbijo in, ko je peča že zavezana, ga pritrیدo na glavo še z nekaj šivi ali iglami.

V posameznih slovenskih pokrajinih se peče med seboj precej razlikujejo po vezeninskih vzorcih. Peče z Gorenjskega so najlepši primerki naših beloveznih ženskih pokrival. Vezenino sestavlja robna bordura v vogalu na dveh straneh in »roža« v vogalu bordure. Borduro tvori običajno valovnica, šopek vogelnice rože pa se navadno pričenja s pentljko. Najrazličnejši cvetovi in listi, čeprav močno stilizirani, pričajo, da se je na teh pečah najvidnejše izobilovali naturalistični okrasni stil.

Značilno za peče z Dolenjske, ki pomenijo lep in organski prehod in ornamentični stil gorenjske peče, je šopek rož v vogalu, ki se navadno razvije in košarice. Peče s Štajerske in Prekmurje sodijo v vzhodni ornamentični vezeninski stil, ki

se dokončno izobiluje šele v Beli krajini. Glede na okrasni stil pa so najmanj opredeljene peče z Novo transkem.

Peče so v starh časih vezle veške vezilje, pa tudi ženske in dekleta sama. Izdelovali so jih med drugim tudi v Škofjeloški samostanski vezilnicni. Vezilje so običajno narisale vzorce po samostojno zamišljeni podlagi na blago ali pa so motiv kar preprosto vezle. Tako so nekatere peče prav skromno in površno izvezene, druge pa so vezene v najrazličnejših tehnikah z občudovanja vredno natancijo in domiselnostjo.

V drugi polovici 19. stoletja so začele žene nositi peče iz angleškega tila, na katerem so okrasni vzorci večidel strojno uvezeni. Peče iz tila so nosile žene predvsem v trgih, mestih in okolici.

Konec 19. stoletja pa so žene na Slovenskem obenem z ljudsko nošo pokrivanje s pečo že skoraj opustile. Danes srečujemo to svojevrstno žensko starodavno pokrivalo le še na folklornih prireditvah in ponokod na ženitovanjih.

»Nogometni vratar in dež« je fotografija češkega reporterja, ki je bila odlikovana s prvo nagrado kot najboljša med posrečenimi posnetki v svetovnem časopisu preteklega leta. Na razstavo v Haagu na Nizozemskem so pričeli nad 700 posnetkov iz 18 držav.

Siamski dvojčici iz Torina

Zdravniki so se odločili, da bojo s kirurškim posegom spravili v normalno stanje siamski dvojčici Santino in Marija, ki sta bili pred letom dni rojeni v Torinu. Dvojčici sta zraščeni v spodnjem delu hrbita in imata skupno samodanko. Kirurgi na univerzi v Turinu bodo skušali razvajiti ta del črevesja in ga vstaviti vsaki dekli-

ci posebej. Natančna raziskavanja, v katerih so razpravljali o najnovnejših dosežkih nuklearne medicine, so zdravnikom pokazala, da sta Santina in Marija zares dve odvodenji bitji. Nimata enake temperature, zgodilo se je celo, da je Santina jokala, Marija pa je jok prebudil, vsled česar je pričela šoka. Sei klinike prof. Guassar-

do je izjavil, da sta dvojčici psihično popolnoma normalni. Dekliveri se ne govorita, po mnenju zdravnikov zato, ker sta bili rojeni prezgodaj. Kirurgi se bodo lotili operacije šele v drugem letu njunega življenja, da bi pri deklivih ne prišlo do premočnega psihičnega šoka.

Nenavadni bršljan

V rastlinskem in živalskem svetu večkrat naletimo na izjemne primere. Bršljan, rastlina, ki je v botaniki poznana kot ovijalka, se je razvila kot pravo drevo z veliko krošnjo. Ta rastlina se nahaja v Starem Gradu na otoku Hvaru.

100-LETNIK

Franc Šenkinc se je rodil 1. novembra 1859 v Sembijah, občina Ilirska Bistrica. Še vedno ima dober spomin, le vid mu je v zadnjih letih opesal. Vedre narave je, njegovo najljubše opravilo pa je varovanje vnukov. Njegov najmlajši sin je star 46 let.

SE EN NEBOTIČNIK V ŠIBENIKU

V Šibeniku gradijo že drugi nebotičnik. Prvotno so imeli v načrtu šest nebotičnikov, toda verjetno bo trenutno ostalo le pri dveh. Oba nebotičnika bosta imela po 112 stanovanj, v pritličju pa bodo trgovski lokalci.

Krošnja je razvita v obliki ogromnega dežnika, pod katerim je prostora za okrog 60 ljudi. V spodnjem delu je bršljan razviti kot rastlina ovijalka in se vzpenja po 2 m visokem zidu neke hiše, v gornjem delu pa se je razvila kot pravo drevo z debлом in vejam.

Obseg debla znaša 40 cm. Spodnji del raste v hladu, zgornji del pa je stalno obsijan s sončnimi žarki.

Krošnja je visoka 5 metrov, premer krošnje pa 8 in pol metra. Bršljan je zelo zanimiv tudi zaradi oblike svojih listov. Tisti, ki rastejo v hladu, so razviti podobno kakor pet prstov na roki, medtem ko so listi na sončni strani jajčaste oblike.

VELIK PROMET V REŠKI LUKI

V zadnjih devetih mesecih je blagovni promet v reški luki znašal 3.024.000 ton. Od tega 1.850.000 ton odpade na uvoz, 260.000 ton na izvoz. Ostalo odpade na transniti in obalni promet.

1	2	3	4	5	6
7			8		
9		10			
11			12		13
15		16		17	
18					

Vodoravno: 1. poudarek, 7. veznik (stara oblika), 8. jarem, 9. kratica (za radio postajo ... Ljubljana), 11. enak torti, 14. turški velikiški, 15. vriski, 17. pleskovna mera, 18. ime dveh držav v ZDA.

Navpično: 1. del noge, 2. torba za akte, 4. vprašalnica, 5. skupki, 6. oblika pomožnega glagola, 10. dva soglasnika, 12. znak za prvočasno vnosno, 13. pritok Donave na jugoslovansko-rumunski meji, 15. član,

16. glej 7 vodoravno.

Na vodnjaku je vsaj pol ducata ljudi z višjim činom, kot ga imam jaz. Zakaj si jih preškočil?

Baley mi govoril glasno, toda njegovo zadržanje je kazalo, da dobro ve, da komisar ne dela nič, kar ne bi bilo v skladu s predpisi, če le mi govorja o nenavadnem nujnem in izrednem primernem.

Komisar je prekril roke. »Dva vzroka sta. Ti zame nisi sam detektiv, Ljije. Prijatelja sva. Nisem pozabil, da sva hodila skupaj na univerzo. Morda včasih mislil, da sem pozabil, toda temu je vztok razlika v činih. Jaz sem komisar in ti veš, kaj to pomeni. Vendar sem še vedno tvoj prijatelj in za pravega človeka je vrhunski primer. Zelo želim, da ti prevzameš to stvar.«

»To je prvi vzrok,« je povzel Baley trdo.

»Drugi vzrok pa je v tem, ker mislim, da si mi prijatelj. Usluga pričakujem od tebe.«

»Kakšno uslužbo?«

»Želim, da si pri tem delu vzameš pomagača — Vsemirca. To je pogoj, ki so mi ga stavili Vsemirci. Pristali so, da bo preiskava v naših rokah. Za protutež pa zahtevajo, da tudi eden njihovih agentov sodeluje v vseh podrobnostih priskave.«

»Kaže, da nam ne zaupajo.«

»Razumeti moraš yrroke za to. Če se stvar ne bo zadovoljila, bodo imeli neugodnosti s svojo vlado. Moramo jim dopustiti, da sumiščijo, Ljije. Vendar upam, da mislijo le dobro.«

»Kajpak mislijo, komisar. Saj v tem je ravno vse.«

Komisar je debelo pogledal, a je nadaljeval. »Torej, Ljije, sprejem Šemirca za sodelavca?«

»Ali je to uslužba, o kateri si govoril?«

»Da, prosim te, da prevzameš zadevo z vsemi pogoji, ki so jih postavili Vsemirci.«

»Vzel bom Vsemirca za sodelavca, komisar.«